

ק"ז א מ"י פ"ו מהל'
שבת הלכה לה סמג
עשה א טו"ע א"ח ס'
שם טע"ף ז בהגה"ה:

רבינו הגנאל

פי תקרה יורד וסותם,
כלומר רואין בדעת כאלו
קצה הסכך יורד וסותם,
כדקיימא לן גוד אחיה
מחיצתא, ולא סמכינן
אכולי בתים העשויים
לבתיים אחוריי הבתיים
נעשו כותלי הסוכה. ורא
אמר פסולה, לא אמרינן
פי תקרה יורד וסותם
אלא בעינן שלשה דפנות
הנראות לעין כי הן
לטובה. לימא בפלוגתא
דרב ושמואל פליגי,
דאמרו אבדורה בבקעה,
בגון שהעמיד ד' עמודים
בבקעה וסיכך עליה,
רב אמר מותר לטלטל
בבולה ושמואל אמר אין
מטלטלין בה אלא ב'
אמות. ורד"ק ח"א אליבא
דשמואל כולי עלמא לא
פליגי.

ולמאי דפי' בקונטרס ללאזי פי תקרה יורד וסותם מכלל דקשה
דהא לכתר הכי מסיק דכי הפחית דופן אמנעית ונשמיר בסוכה שמי
דפנות זו כנגד זו כמין מצוי מפולש דזהא מודי אביי דלא אמרינן פי
תקרה יורד וסותם כ"ש כאן דאין לה דפנות כלל ומיהו בקונטרס חילק
משום דהתם מיירי בחצר בלא
אכסדרה דפירש לדידך דאמרת פי
תקרת אכסדרה יורד וסותם תימא
נמי בסוכה העשויה בחצר מסוככת
בנסריים עזים שאין רחצים ד' ונפתח
דופן האמנעי ושנים מכאן ומכאן
קיימין מכשרת לה נמי על ידי פי
תקרה שלה ותימא זה פי תקרת
נסרים יורד וסותם אמר ליה זההיא
מודינא לך כיון דאזיר פתוח לנגדה
דמיא למצוי מפולש ועשוי לקפנדריא
ולבקעת רבים משמע מתוך פירושו
שרויה לפסול יותר לפי שאזיר החצר
מקיף סביב לסכך מיהא דתקרת
האכסדרה מקפת לו משום דהאי דמי

אמרינן פי תקרה יורד וסותם רבא אמר
פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם
אמר ליה רבא לאביי לדידך דאמרת פי
תקרה יורד וסותם אפילו הפחית דופן אמנעי
אמר ליה מודינא לך בההיא דהוה ליה כמבוי
המפולש לימא אביי ורבא בפלוגתא דרב
ושמואל קמפילגי דאתמר ⁽⁶⁾ אכסדרה בבקעה
רב אמר "מותר לטלטל בכורו דאמרינן פי
תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין
בה אלא בד' אמות דלא אמרינן פי תקרה
יורד וסותם אליבא דשמואל כ"ע לא פליגי
כי

אמרינן פי תקרה יורד וסותם. מכלל ד: רבא אמר פסולה לא
אמרינן פי תקרה יורד וסותם. כדמפרש טעמא לקמן. פי תקרה
עובדין של נסרים בחזון וכו' עובי ראשיהן הכלה לזד סוכה: לדידך
דאמרת פי תקרת אכסדרה יורד וסותם. תימא הכי נמי בסוכה
העשויה בחלמל חצר ומסוכך בנסרים
עזים שאין רחצים ד' ונפתח דופן
האמנעי ושנים מכאן ומכאן קיימין
מכשרת לה נמי על ידי פי תקרה שלה
ותימא זה פי תקרה יורד וסותם:
מודינא לך זההיא. דכיון דאזיר
פתוח לנגדו דומיא למצוי מפולש
ועשוי לקפנדריא לבקעת רבים:
לימא אביי ורבא. קא סלקא דעמיה
טעמא דרבא משום דקסבר בחזו דופן
או שנים אמרינן יורד וסותם אבל
בכלל לא אמרינן: דבקעה. להכי
נקט דבקעה דמתוך שאינה סמוכה
לבית אין לה דפנות שאין עושין דפנות
לשם אכסדרה אבל פעמים עושין

אותה לפני הבית ודופן הבית סותמה מאחריה: לא אמרינן פי
תקרה יורד וסותם. וטעמא מפרש בעירובין (דף טז:) דאכסדרה
דפנות לית ליה אבל אם היתה שם דופן שלימה אית ליה יורד
וסותם באחריה. לימא כו' אביי כרב ורבא כשמואל: אליבא דשמואל
הווי עלמא לא פליגי. כך פירוש סוגיא זו בכל מקום שיכול להעמיד
דברי אחד מהן שלא במחלוקת אומר כן. אליבא דשמואל ודאי דקאמרת הוא
לדבר אחד הוא דאמר כשמואל ואביי אינו יכול להעמיד דבריו
כשמואל ואליבא דשמואל לא פליגי אביי למימר כשרה דמה לענין
שבת דמחילות פי תקרה לחלל אכסדרה עבדי שהתקרה לזורך
אכסדרה נעשית לא שרי לה שמואל בסתימת פי תקרה כל שכן
לענין סוכה שלא לשם סוכה נעשה שהרי חוץ לחללה של אכסדרה
היא נעשית ומחילות לזורך תוכן עשויות ולא לזורך חוץ להן:

התם אמר אביי כן פי תקרה יורד וסותם מיגו דשייך לגבי אכסדרה שאינה מפולשת דהוה אמרינן פי תקרה אם היתה כריכה מהני
נמי לגבי סוכה המפולשת ומיהו לפי מה שפירשתי קשיא דמשמע פרק כל גגות (ספ דף טז.) דמפולשת מכשר נמי אביי דאמר ליה רבא
לאביי ולא מינין מחייה לאיסור והא סוכך ע"ג אכסדרה שיש לה פנימין כשרה ואלו השוה את פנימיה פסולה אמר ליה לדידי כשרה
לדידך סילוק מחילות היא והשתא יש לה פנימין דהתם לא הווי כיש לה פנימין דהכא דעל כרחך זההיא דהתם פליגי זהו פי
דשמעתי דהתם לפי מה שפירש בקונטרס שם דסוכך על גבי אכסדרה שיש לה פנימין יש לה שמי דפנות כהלכתן לאכריה ועשויה
כמצוי וזדופן שלישי קבועים עמודים בזויות ויש להן טפח כשרה דתנן שמים כהלכתן ושלישית אפילו טפח ואפילו השוה את הפנימין
שבה שמי מחילות בתוכה אלל מחילות הראשונות ונמלאו פנימין עומדין זין ז' המחילות מכאן וזין ז' המחילות מכאן וזתוך האכסדרה
אין נראין פסולה דאין לה אלא שמי מחילות לדידי כשרה ⁽⁵⁾ דפליגא עלך זהא מילתא דאפילו אין לה שום מחייה דאית לי פי תקרה יורד
וסותם דסתם אכסדרה מחוץ לו קורות מלמעלה מעמוד לעמוד שעליהן עומדין את התקרה והן קורות יש להן פה דהיינו תקרה שאינה
עגולה אלא מרובעת ולדידך נמי דאמרת פסולה אין כאן מחייה לאיסור דהכא היינו טעמא שסילק מכאן את הפנימין ואת המחילות
הראשונות על ידי מחילות הללו ומעמידה על אלו לצדן והשתא לפי מה שחילק בקונטרס זין מפולשת לאזיר החצר למפולשת לאכסדרה
ניחא אבל לפי מה שפירשתי קשיא ונריך לומר דשמי דפנות דהתם לאו במפולשות זו כנגד זו אלא כמין גאס כדפירש' והפנימין
במקום שלישי של טפח וארבע פנימין לארבע זויות של אכסדרה שכן דרך להוסיף קורות מעמוד לעמוד לבנות עליהם תקרת
האכסדרה ואותן העמודים בולטין בראשי הדפנות במקום טפח וכשהשוה פנימיה שעשה מחילות אחרות כנגד אותן שמים כמין גאס
בזפנים לפנימין ואין נראין בתוך הסוכה ומ"מ לאביי כשרה מכה פי התקרה אפילו ליכא מחילות כלל ומיהו פנימין דשמעתי דפליגי
זהו בחדק ליגא מכה לבד נריך לאוקומי במוקפת פנימין הרבה ואין שם מחילות כלל אלא הנך פנימין נעשין מחילות לסוכה מכה
לבד ואם באלו להשוותה לההיא דעירובין וביש לה שמי מחילות והפנימין לזויות כריכין אנו לומר שיש לכלל זוית שמי פנימין סמוכות
זה לזה בתוך שלש ואין עובדין טפח אלא מכה לבד וכ"ש דניחא ליה טפי טעמא דרבא דמצינן למימר דקסבר דגמירי טפח בלא
לבד דלא אמרינן לבד אלא למחילות שלימות ולא למחילה של טפח:

אכסדרה בבקעה. בפרק כל גגות (עירובין דף טז:) פירש בקונטרס דנקט דבקעה משום דבקעה היא אכסדרה פרושה מארבע
רוחותיה ועומדת קירייה על ד' ימידות אבל בעיר סתם אכסדראות סמוכות לבית או לחצר ודופן הבית סותמה
מאחריה ומודה שמואל התם דיורד וסותם זהו כפי גרסתו דגרסי בשילהי כל גגות (ספ דף טז:) ומי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד
וסותם ומשיי כי לית ליה זד' אבל בג' אית ליה ופירש שם בקונטרס כי לית ליה זד' במקום שרריך לעשות ארבע מחילות בסתימת פי
תקרה כגון אכסדרה אבל בג' אם היתה זה מחייה אחת כהלכתה ופי תקרה שלש מחילות מכשר וקשיא דהא מוקמינן הכא אביי כרב
ולעיל קאמר אביי זההיא מודינא לך משום דהוה כמצוי מפולש אלמא דאפילו בשמי מחילות לית ליה פי תקרה כ"ש היכא דליכא
כלל ואם באנו לחלק משום דאיסור בקעה דהתם כרמלית דרבנן אם כן לרבא נמי נימא הכי ועוד פליגי ר' יהודה ורבנן בסוף כל
גגות (ספ דף טז.) גבי שמי מחילות זרה"ר אי אמרינן פי תקרה או לא וגבי בקעה אמר רב פי תקרה אפילו בלא מחילות אם לא משום
דזה מדאורייתא זהו מדרבנן ור"ת גריס איפכא וכן ר"ח כי לית ליה שלש כלומר כשאין זו כי אם שלש מחילות והרביעית פרושה במלואה
דסתם אכסדרה כך היא כדאמרינן בשלהי לא יחפור (ב"ב דף טז:) עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח נפוגית אינה מסוכבת ואמר בהקומן
רבא (מנחות דף כט:) מפני מה נצרה העולם זרה"ר מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לנאת יאל אבל בארבע כשיש שם ארבע מחילות
בגון שיש צרביעית שני לחיים ומשהו דאיכא שם מחייה אע"פ שפרושה ביתר מעשר אית ליה פי תקרה ורב אפילו פרושה במלואה ואפי'
בשמי מחילות אית ליה פי תקרה ובלבד שלא יהא מפולש מדקפריך בשלהי כל גגות (עירובין דף טז:) גבי בית שנפרך משמי רוחות
מאי שגא מרוח אחת דאמרינן פי תקרה יורד וסותם משמי רוחות נמי אמרינן פי תקרה יורד וסותם ומשיי רב כגון שנפרך בקרן
זוית ⁽⁴⁾ דקירויי באלכסון והדתינא התם לעיל בזהו פירקא (דף טז.) בית שחציו מקורה וחציו אינו מקורה גפנים כאן מותר לזרוע כאן דאמרי'
פי תקרה יורד וסותם אע"ג דליכא התם שם ד' מחילות אין לדמות כללם לשבת דאפילו פחות מותר לכללם כדאמרינן פ"ק דעירובין (דף טז.)
והאי דנקט הכא דבקעה לפי ר"ת יש לפרש דנקט בקעה שהוא מקום איסור טלטול דבקעה שהיא כרמלית אי"מ משום דאיירי נמי באכסדרה
שיש לה שמי מחילות דהתם נמי אית ליה לרב פי תקרה ובלבד שלא תהא מפולשת כדפירשתי ואי הוה נקיע אכסדרה שצחצר הוה משמע דווקא
כשיש לה שלש מחילות דסתם אכסדרה שצחצר מושבת בכל אורך שצחצר או ברוחב אלא שהיא עד אמצע החצר ופרושה במלואה לפנים:

(א) עירובין (כה.) [ז:] ד:
(ב) וכן רש"י,
הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה סוכך על
גבי וכו' וסברא משונה
היא לפיכך נראה כי
פליגי מעיקרא בסוכך על
גבי אכסדרה: (ב) בא"ד
לדידי כשרה דפליגא
על: (א) ד"ה אכסדרה
וכו' שנפרך בקרן זוית
וקירויי באלכסון:

מוסף רש"י
אכסדרה בבקעה.
אכסדרה מקורה כגון חלק
כעלוט שלטו ואינו משופע
והוא קרוי שכלל הש"ס
(עירובין כה.) הנקעה
כרמלית. כדאמרינן ביבמות
השבת (שבת י:) ואכסדרה
זו פרושה מד' רוחותיה
ועומד קירייה על ד'
ימידות ועומד ד' קורות
מיחד ליחד ועליהן מסדרינן
הנסרין, ואותן הקורות קרי
פי תקרה, והאי דנקט
בקעה משום דבעיר סתם
אכסדראות סמוכות להקף
בית או חצר, ואיכא מחייה
אחת או שתי, ומודה
שמואל התם דמטלטלין
(עירובין ז:).

חאו